OPINIEMAKER OP ZONDAG
NANI JANSEN REVENTLOW

Waarom we zwarte vrouwen meer zouden moeten geloven dan techbedrijven

22 oktober 2023

Stel je voor dat bedrijven technologie bouwen die fundamenteel racistisch is: het is bekend dat die technologie voor zwarte mensen bijna 30 procent vaker niet werkt dan voor witte mensen. Stel je vervolgens voor dat deze technologie wordt ingezet op een cruciaal gebied van je leven: je werk, onderwijs, gezondheidszorg. En stel je tot slot voor dat je een zwarte vrouw bent en dat de technologie werkt zoals verwacht: niet voor jou. Je dient een klacht in. Om vervolgens van de nationale mensenrechteninstantie te horen dat het in dit geval waarschijnlijk geen racisme was.

Welkom in de wereld van Robin Pocornie, die eerder deze week van het College voor de Rechten van de Mens te horen kreeg dat het College techbedrijven eerder gelooft dan zwarte vrouwen die de dupe zijn van algoritmische discriminatie.

Over de auteur
Nani Jansen Reventlow is oprichter en directeur van Systemic Justice, een organisatie die zich Europabreed inzet voor anti-racisme en sociale en economische rechtsaanspraak met behulp van strategisch procederen. In de maand oktober is zij gastcolumnist op volkskrant.nl/opinie.

Columnisten hebben de vrijheid hun mening te geven en hoeven zich niet te houden aan de journalistieke regels voor objectiviteit Lees hier meer over ons beleid.

Eerdere bijdragen in deze discussie vindt u onder aan dit artikel.

In 2020, toen door covid-19 velen op afstand gingen werken en studeren, kocht de Vrije Universiteit software die 'Proctorio' heet, met de bedoeling deze te gebruiken om 'examenfraude' op te sporen. Deze software gebruikt gezichtsdetectietechnologie om te controleren of een student tijdens het examen achter zijn of haar computer zit en berekent een 'verdenkingsscore' voor elke student, die aangeeft in welke mate de software denkt dat de student aan het spieken was.

Toen Robin Pocornie, een zwarte vrouw die aan de Vrije Universiteit studeert, thuis examens maakte, kon Proctorio haar gezicht niet vinden. Om ervoor te zorgen dat het systeem haar als mens kon herkennen, moest ze haar examens doen met een felle lamp die in haar gezicht schen. Ze werd met vertraging toegelaten tot examens omdat het systeem haar niet kon zien en werd zelfs een keer uit een examen verwijderd.

Pocornie vocht terug en diende een klacht in bij het College voor de Rechten van de Mens, waarin ze uiteenzette hoe de VU haar discrimineerde op basis van ras door Proctorio te gebruiken om examens af te nemen. Ze eiste excuses en een toezegging van de universiteit dat deze niet opnieuw dergelijke discriminerende technologie zou gebruiken.

Eerder deze week wees het college de claim van Pocornie af, met een opmerkelijk staaltje van een dubbelredeneering om geautomatiseerd structureel racisme te rechtvaardigen. Hoewel het college het mooi probeert aan te kleden, komt zijn beslissing erop neer dat ze weigeren discriminatie vast te stellen omdat ze meer 'neutrale' redenen hebben gevonden om het falen van de software te rechtvaardigen, in plaats van de geleefde ervaring te erkennen die Pocornie in haar klacht naar voren bracht. Dit houdt een dynamiek in stand waarbij individuele schadelijke ervaringen worden geminimaliseerd terwijl de invloed van systemisch racisme niet wordt erkend – een vorm van gaslighting die zwarte vrouwen maar al te goed kennen.

We weten dat gezichtsdetectie niet werkt voor mensen die niet voldoen aan de 'wit, mannelijk en cis'-norm. Computerwetenschapper en digitaal activiste Joy Buolamwini was een van de eerste onderzoekers die het ernstige probleem signaleerde dat gezichtsherkenningstechnologie had met zwarte gezichten, en in het bijzonder met zwarte vrouwen: de computersoftware die de aanleiding vormde voor haar onderzoek herkende haar beter wanneer Buolamwini, die zwart is, een wit masker droeg dan wanneer ze zonder masker verscheen. Vorige week nog bleek uit onderzoek van *RTL Nieuws* dat de software van Proctorio ook niet in staat was om zwarte gezichten goed te herkennen.

Zelfs als we de vraag buiten beschouwing laten waarom een universiteit zo nalatig zou willen zijn in de zorgplicht voor haar studenten, roept de zaak belangrijke vragen op over hoe Nederlandse instellingen omgaan met klachten over racisme en wiens perspectief voorrang krijgt als die klachten worden onderzocht. Zowel de Vrije Universiteit als het College voor de Rechten van de Mens besloten om de onbetrouwbare uitspraken van een commercieel techbedrijf dat een product verkoopt waarvan bekend is dat het racistisch is, serieuzer te nemen dan de ervaringen van een zwarte vrouw, terwijl bekend is dat juist *deze technologie* zwarte vrouwen benadeelt.

In plaats van Pocornie's zaak aan te grijpen als een kans om te bevestigen dat grote, machtige instellingen zouden moeten afzien van systemen die de racistische machtsstructuren in onze samenleving verder verankeren en versterken, zag deze belangrijkste mensenrechteninstelling dit als een gelegenheid om zich te liëren aan Big Tech, en een gemakkelijke uitweg te bieden aan grote instellingen die de mogelijkheid, de middelen en de morele verplichting hebben om het beter te doen.

De omstandigheden die we creëren en systemen die we gebruiken om 'eerlijk onderwijs en eerlijke beoordelingen' te garanderen, mogen nooit ten koste gaan van zwarte vrouwen. Of van wie dan ook. Waarom zijn onze mensenrechteninstanties niet in staat om dit te begrijpen?

Wilt u reageren? Stuur dan een opiniebijdrage (max 700 woorden) naar opinie@volkskrant.nl of een brief (maximaal 200 woorden) naar brieven@volkskrant.nl

Lees ook

Mensenrechtencollege: discriminatie door algoritme voor het eerst aannemelijk, VU moet tegendeel bewijzen

De antispieksoftware herkende haar niet als mens omdat ze zwart is, maar bij de VU vond ze geen gehoor

Opinie: Universiteiten, stop met bespieden eigen studenten

Opinie: Stop algoritmen van overheid die tot discriminatie en uitsluiting leiden

Bevalt onze journalistiek u?

Abonneer direct om onbeperkt verder te lezen op volkskrant.nl en in de app, of koppel uw abonnement met dit account.

1. Kies uw abonnement

Digitaal | Digitaal Basis

✓ Onbeperkt toegang tot artikelen
✓ Digitale krant met bijlagen (pdf)
✓ **NIEUW:** Onbeperkt toegang tot alle online artikelen van de 11 beste kranten van Nederland.
V F AD GD P N +5

MEEST VOORKEUR **36 maanden** 3,50 per week
24 maanden 3,75 per week
12 maanden 4,- per week

Na de gekozen periode kunt u maandelijks opzeggen. U kunt uw bestelling binnen 14 dagen annuleren.

2. Vul uw IBAN-rekeningnummer in

NL91 XXXX 0417 1643 00

Beveiligde transactie
Door mijn rekeningnummer in te vullen geef ik toestemming voor automatische incasso van 2,12 per maand. De eerste afschrijving vindt plaats in december week van uw bestelling.

Ik ga akkoord met de abonnementsvoorwaarden [1]

Start met lezen

Als abonnee van de Volkskrant ontvang je per mail nieuws, aantrekkelijke aanbiedingen, actualiteiten en productinformatie. Je kan dit wijzigen bij je voorkeuren.

Opinie

NIEUWS MEER ›

- 10:26 UUR
  Hogere winst voor Philips na opnieuw een tumultueus kwartaal
- 06:55 UUR
  Rijken ontduiken minder belasting, maar miljardarmtjes van 2 procent is hard nodig
- 06:45 UUR
  Verstappen wint in Austin vijftigste Formule 1-race, Hamilton en Leclerc gediskwalificeerd

OPINIE
Polen koos voor de rechtsstaat, Nederland moet snel de hand uitsteken

COMMENTAAR TONIE MUDDE
Kabinet geeft te weinig steun aan postcovid-patiënten

BEST GELEZEN MEER ›

1. Het Israëlische elliteteam Sayeret Matkal, mogelijk zijn er al in de Gazastrook
2. Nabestaanden Berlusconi zitten in bun maag met een villa vol flutkunst gekocht op rv-veilingen
3. Scherpe vragen studenten kleuren eerste tv-debat, en verklaringsprogramma van Omtzigt i...

INGEZONDEN BRIEVEN
Te vaak in het verleden werden niet beide kemphanen tot de orde geroepen

MEER OPINIE ›

Wilt u belangrijke informatie delen met de Volkskrant?

Tip hier onze journalisten

Op alle verhalen van de Volkskrant rust uitsluitend copyright.
Wil je bijvoorbeeld overnemen of een video(fragment), foto of illustratie gebruiken, mail dan naar copyright@volkskrant.nl.
© 2023 DPG Media B.V. - alle rechten voorbehouden